

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
Харківський національний університет внутрішніх справ

СФЕРА ДІЇ ТРУДОВОГО ПРАВА ТА ПРАВА СОЦІАЛЬНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Матеріали
V Всеукраїнської науково-практичної конференції
(м. Харків, 28 жовтня 2016 року)

За загальною редакцією
доктора юридичних наук, професора
К. Ю. Мельника

Харків – 2016

УДК 349.2; 349.3
ББК 67.405(4Укр)
С 91

*Друкується за рішенням оргкомітету відповідно до доручення
Харківського національного університету внутрішніх справ
від 23.08.2016 № 88*

С 91 **Сфера** дії трудового права та права соціального забезпечення : матеріали V Всеукраїнської наук.-практ. конф. (м. Харків, 28 жовтня 2016 р.) ; за заг. ред. К. Ю. Мельника / МВС України, Харк. нац. ун-т внутр. справ. – Х. : ХНУВС, 2016. – 426 с.

Збірник містить тези доповідей, які присвячені актуальним проблемам сфери дії трудового права та права соціального забезпечення, зокрема правовому регулюванню відносин з проходження служби державними службовцями та службовцями правоохоронних органів; відносин із застосування праці членами господарських товариств, виробничих кооперативів, фермерських господарств тощо.

Для науковців, працівників органів праці та соціального захисту, державних службовців та службовців правоохоронних органів.

УДК 349.2;349.3
ББК 67.9405(4Укр)

*Тези доповідей друкуються мовою оригіналу.
Відповідальність за точність поданих фактів, цитат і прізвищ
несуть автори та їх керівники.*

© Харківський національний університет
внутрішніх справ, 2016

УДК 347.983

СПЕЦІАЛІЗОВАНА ТРУДОВА ЮСТИЦІЯ У ФРН

Авескулов В. Д.,
асистент кафедри трудового права
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого,
канд. юрид. наук

Головко А. С.,
студент 3 курсу
Інституту прокуратури та кримінальної юстиції
Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

Функціонування трудової юстиції в країнах Європи має давню традицію, яка здійснюється із дотриманням загальних вимог цивільного процесуального законодавства, звідки, з огляду на наявність об'єктивних особливостей трудових правовідносин, було виокремлено своєрідну систему трудових процесуальних норм. В Україні процесуальні норми, що забезпечують розгляд трудових спорів, розпорошені по різних галузях (цивільно-процесуальній, адміністративній, трудовій), і фахівці все більше звертають увагу на потребу їх об'єднання в одну галузь¹.

Виділяються три варіанти організації трудових судів, які діють у Франції, ФРН і Великобританії. Існують відмінності у порядку формування таких судів, їх складі, компетенції, порядку оскарження рішень та ін.². Ми ж зосередимо увагу на німецькій моделі.

У ФРН діє система спеціалізованих трудових судів із широкою юрисдикцією. Саме німецький трудовий процес виступає орієнтиром реформування трудового процесу у низці європейських країн. Суди у трудових справах історично виокремилися в самостійну галузь західнонімецької юриспруденції з цивільного судочинства. Перший закон про трудові суди був прийнятий у Німеччині в 1926 році, а сьогодні діє акт від 1958 року.

---

¹ Лаврінчук І. П. Забезпечення трудових прав за Європейськими стандартами / І. П. Лаврінчук // Юридична наука. – 2011. – Вип. 1 (1). – С. 113–118.

² Чанишева Г. І. Спеціалізована трудова юстиція у країнах Європи: досвід для України / Г. І. Чанишева // Вісник Вищої ради юстиції. – 2010. – Вип. 2. – С. 75–82.

Компетенція трудових судів зазвичай є винятковою. До неї належать, насамперед, спори між профспілками й об'єднаннями роботодавців, зокрема ті, що виникли в результаті страйків (відшкодування шкоди). Поширеними є спори щодо розмірів заробітної плати; відпусток і звільнень; матеріального відшкодування збитків, заподіяних робітником; спорів між робітниками-учасниками спільно виконаної роботи щодо розподілу між ними загальної суми заробітку. Особливе значення мають спори, що виникають у зв'язку із застосуванням Закону «Про організацію підприємства» (наприклад, про вибори і розпуск наглядової ради підприємства, правомірності того чи іншого її рішення), а також ті, що виникають у зв'язку із застосуванням Закону «Про участь в управлінні підприємством» (щодо меж втручання робітників в організацію виробництва).

Трудові суди у ФРН мають три інстанції. Перша з них утворюється відповідно до законів земель. Управління трудовими судами і службовий нагляд за їхньою діяльністю здійснюють міністри праці земель за згодою із відповідними управліннями юстиції. Другою інстанцією є земельні трудові суди, третьою – Федеральний трудовий суд. Усі трудові суди складаються із професійних суддів і засідателів. До палат трудових судів входять два засідателі: один із них представляє працівників, інший – роботодавців. «Громадські судді» присутні на усіх стадіях судового процесу.

Справи у трудових судах в основному розглядаються відповідно до норм цивільного процесу, однак існують деякі особливості: скорочені строки розгляду справ, процедура розгляду позбавлена багатьох формальностей цивільного процесу і не передбачає сплати високого державного мита. Слухання справи у трудовому суді починається зі спроби примирення сторін. Адвокати в цій інстанції допускаються до судового розгляду лише у виняткових випадках. У трудових судах земель сторони мають бути представлені адвокатами або довіреними особами від своїх професійних організацій. У Федеральному трудовому суді представництво через адвоката є обов'язковим.

Суди першої інстанції у ФРН використовують спрощений порядок стягнення заборгованості. У цьому випадку стягувач не звертається до суду з позовною заявою, а виступає з клопотанням про винесення наказу про сплату простроченого боргу. На підставі претензії стягувача, яка оформлюється у довільній формі, суд видає типовий наказ про стягнення боргу, який може бути

опротестований боржником протягом одного тижня. Після отримання такого протесту призначається термін для усного слухання справи, яка розглядається в звичайному порядку.

Законодавець розмежує вирок і рішення суду в трудових справах. Рішення залишає більше можливостей для його оскарження, ніж вирок. У справах, що розглядаються на підставі Закону «Про організацію підприємства» та Закону «Про участь в управлінні підприємством», а також у спорах з питань тарифів можуть бути прийняті тільки рішення. Рішення трудових судів можуть бути оскаржені в трудових судах земель лише у випадках, коли майнові інтереси сторони оцінюються в суму понад 800 євро або земельний суд допускає оскарження через принципову важливість справи з точки зору права¹.

Враховуючи досвід Німеччини, в Україні також доцільно було б розглянути можливість заснування спеціальних судів для вирішення спорів, що виникають у сфері застосування праці. Формування спеціальної трудової юстиції може відбуватися поетапно: спочатку шляхом утворення спеціалізованих відділень при судах загальної юрисдикції, а в подальшому – утворення самостійного механізму з декількох інстанцій. Створення трудових судів, на нашу думку, дозволило б ефективніше захищати права та інтереси сторін трудових правовідносин та значною мірою підвищило б рівень судових рішень.

УДК 349.2

ЗНАЧЕННЯ ПРИНЦИПУ СПРАВЕДЛИВОСТІ У ТРУДОВИХ ПРАВОВІДНОСИНАХ

Бережна К. І.,

*аспірант Науково-дослідного інституту
правового забезпечення
інноваційного розвитку НАПрН України*

У реаліях сьогодення одним із найважливіших напрямів розвитку демократії в Україні є процес формування соціальної та правової держави. Хоча в Україні на рівні Конституції і закріплені такі характеристики держави, як демократична, соціальна,

---

¹ Дудка О. Особливості трудового права Німеччини / О. Дудка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.justinian.com.ua/article.php?id=3909>.

© Бережна К. І., 2016